

УДК 343.1

DOI <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2025.91.4.44>

ДЕЯКІ ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ОТРИМАННЯ ПОЯСНЕНЬ ТА ПОКАЗАНЬ ПІД ЧАС РОЗСЛІДУВАННЯ ДОРОЖНЬО-ТРАНСПОРТНИХ ПРИГОД

Коренської С.А.,
аспірант

Донецького державного університету внутрішніх справ
ORCID: 0009-0003-5381-8316

Коренської С.А. Деякі проблемні питання отримання пояснень та показань під час розслідування дорожньо-транспортних пригод.

Стаття присвячена дослідженню проблемних питань отримання пояснень та показань під час розслідування дорожньо-транспортних пригод. У ході викладу основного матеріалу наголошується, що проблемним питанням щодо отримання відомостей від учасника ДТП є обрання формату одержання таких відомостей. Останні можуть здобуватися під час досудового кримінального провадження шляхом відібрання письмових пояснень або під час проведення допиту. Підкреслено, що з однієї сторони на початковому етапі розслідування є нагальна необхідність у здійсненні допиту учасників ДТП, а з іншої сторони, якщо особу допитувати у якості свідка та в подальшому повідомляти цій особі про підозру, то докази, отримані з таких показань мають бути визнані недопустимими. Наголошено, що вибір способу одержання свідчень від учасника ДТП має залежати від змісту обставин досудового кримінального провадження. Якщо фактичні дані щодо розслідування ДТП вказують на те, що є ймовірність набуття певною особою у подальшому статусу підозрюваного, то найкращим варіантом з погляду дотримання прав і свобод такої особи є оголошення їй повідомлення про підозру та допит у якості підозрюваного. Вказано, що допит учасника ДТП у якості свідка може поліпшувати процесуальну діяльність сторони обвинувачення під час розслідування ДТП, але створюватиме ризик порушення права на захист. Підсумовано, що допит учасника ДТП у якості свідка є неефективним способом отримання відомостей про обставини вчинення ДТП. Це обумовлюється існуванням ризику порушення права на захист та визнання показань свідка недопустимими доказами у кримінальному провадженні. Наголошено, що порядок отримання пояснень від осіб не регламентований чинним кримінальним процесуальним законом, та відповідно не передбачає особливостей отримання пояснень від осіб, залежно від їх процесуального статусу. Також надання пояснень у кримінальному процесі не забезпечується кримінальною відповідальністю та є добровільним актом. Разом з тим, добровільне надання учасниками ДТП пояснень щодо події кримінального правопорушення, навіть якщо у подальшому один з таких учасників отримає повідомлення про підозру, у майбутньому не буде суперечити правилам допустимості доказів. Акцентовано, що у випадку, коли під час розслідування ДТП відсутня ймовірність набуття певною особою у подальшому статусу підозрюваного, належним способом отримання відомостей від учасників ДТП є відібрання письмових пояснень за умови ознайомлення їх з правами підозрюваного.

Ключові слова: дорожньо-транспортна пригода, ДТП, учасник ДТП, досудове розслідування, допит, показання.

Korensky S.A. Some problematic issues of obtaining explanations and testimony during the investigation of road accidents.

The article is devoted to the study of problematic issues of obtaining explanations and testimonies during the investigation of road accidents. In the course of the presentation of the main material, it is emphasized that the problematic issue of obtaining information from a participant in a road accident is the choice of the format for obtaining such information. The latter can be obtained during pre-trial criminal proceedings by taking written explanations or during interrogation. It is emphasized that, on the one hand, at the initial stage of the investigation, there is an urgent need to conduct interrogation of

the participants in the road accident, and on the other hand, if a person is interrogated as a witness and subsequently informed of this person about suspicion, then the evidence obtained from such testimonies should be recognized as inadmissible. It is emphasized that the choice of the method of obtaining testimony from a participant in a road accident should depend on the content of the circumstances of the pre-trial criminal proceedings. If the factual data on the investigation of a road accident indicate that there is a possibility that a certain person will later acquire the status of a suspect, then the best option in terms of respecting the rights and freedoms of such a person is to announce to him a notice of suspicion and question him as a suspect. It is indicated that questioning a road accident participant as a witness can improve the procedural activities of the prosecution during the investigation of a road accident, but will create a risk of violating the right to defense. It is concluded that questioning a road accident participant as a witness is an ineffective way to obtain information about the circumstances of the accident. This is due to the existence of a risk of violating the right to defense and recognizing the witness's testimony as inadmissible evidence in criminal proceedings. It is emphasized that the procedure for obtaining explanations from persons is not regulated by the current criminal procedural law, and accordingly does not provide for the specifics of obtaining explanations from persons, depending on their procedural status. Also, providing explanations in criminal proceedings is not provided for by criminal liability and is a voluntary act. At the same time, the voluntary provision of explanations by participants in a road accident regarding the occurrence of a criminal offense, even if one of such participants subsequently receives a notification of suspicion, will not in the future contradict the rules of admissibility of evidence. It is emphasized that in the case when, during the investigation of a road accident, there is no probability that a certain person will subsequently acquire the status of a suspect, the appropriate way to obtain information from participants in a road accident is to take written explanations, provided that they are familiarized with the rights of a suspect.

Key words: road accident, accident, accident participant, pre-trial investigation, interrogation, testimony.

Постановка проблеми. Збирання доказової інформації у кримінальному провадженні при розслідуванні дорожньо-транспортних пригод (далі – ДТП) має свою специфіку та особливості. На початковому етапі розслідування, одержання фактичних даних про обставини ДТП від її учасників має вирішальне значення для подальшого процесу доказування у досудовому кримінальному провадженні.

Матеріальні сліди несуть у собі інформацію про наслідки пригоди в цілому і, можливо, про окремі її фрагменти. Але цілісна картина ДТП може бути відтворена і проаналізована тільки з використанням пам'яті людей, які були учасниками або очевидцями даної пригоди [1, с. 139]. У справах про ДТП проведення допитів займає в середньому від 60% до 70% робочого часу слідчого. Отримані від допитуваних осіб показання поповнюють більше ніж 50% доказової бази, за умови дотримання загальних процесуальних вимог проведення допиту, адже показання є самостійним процесуальним джерелом доказів [2, с. 143].

Отримання доказів завжди обумовлено вчиненням стороною кримінального провадження цілеспрямованих дій з метою їх збирання. Саме вчинення з цією метою стороною обвинувачення діянь, які істотно порушують права і основоположні свободи людини, має наслідком визнання отриманих у такий неправомірний спосіб доказів недопустимими [3].

У даному контексті проблемним аспектом є формат отримання інформації від учасників ДТП під час досудового кримінального провадження. Така інформація може бути отримання з письмових пояснень учасників ДТП або з показань, здобутих у ході допиту таких учасників.

Метою дослідження є з'ясування того, який шлях отримання інформації від учасників ДТП є найбільш оптимальним з точки зору допустимості доказів та ефективності досудового кримінального провадження.

Стан опрацювання проблематики. Окремі проблеми отримання свідчень під час досудового розслідування були предметом дослідження таких науковців: О.І. Антіпова, М.С. Городецька, І.І. Колеснік, В.В. Крикун, Л.М. Лобойко, Т.О. Лоскутов, Р.П. Луцюк, В.А. Мисливий та інших. Наразі залишаються актуальними проблемні питання одержання пояснень і показань під час досудового кримінального провадження, зокрема, у ході розслідування ДТП.

Виклад основного матеріалу. У кримінальному провадженні за фактами ДТП використовуються різні види доказів за джерелом походження, характером, типом події, функцією у розслі-

дуванні, технічними аспектами, місцем походження та часовими параметрами. Для встановлення системи доказів у випадку ДТП проводяться такі слідчі дії як: огляд місця події, допит свідків та потерпілих, огляд транспортних засобів, проведення слідчих експериментів, здійснення тимчасового доступу до речей та документів, призначення комплексної експертизи, здійснення запитів на отримання документів, речей та інформації [4, с. 45-46].

Серед процесуальних дій, що здійснюються під час розслідування ДТП необхідно виокремити отримання показань (відібрання пояснень) від учасників ДТП, оскільки вони мають важливе доказове значення та можуть використовуватись експертами у ході проведення експертних досліджень вже на більш пізньому етапі розслідування.

В.А. Мисливий пише, що допит підозрюваного, який вчинив ДТП, має здійснюватися якомога швидше після її виникнення, проте кримінально-процесуальне законодавство та фактичні обставини пригоди не завжди надають таку можливість. Найбільш ефективним є допит водія негайно після огляду місця події та початку кримінального провадження, що сприяє досягненню мети цієї слідчої дії щодо максимально докладного і детального з'ясування обставин події, уникнення помилкових версій, створення підґрунтя для визначення всього спектру питань, що вимагають уточнення, доповнення, встановлення та перевірки їхньої достовірності [5, с. 81].

М.С. Городецька відзначає, що на початковому етапі розслідування кримінальних проваджень, пов'язаних з дорожньо-транспортними пригодами досить часто слідчий не може визначити, наприклад, щодо кого з двох водіїв-учасників ДТП є підстави для повідомлення про підозру. Доводиться проводити процесуальні дії з ними у статусі свідків. Згодом один з учасників ДТП дуже вірогідно, що набуде статусу підозрюваного [6, с. 39].

Такий стан речей викликає занепокоєння, особливо у світлі положень ст. 87 КПК України. Так, відповідно до ч. 1 ст. 87 КПК України недопустимими є докази, отримані внаслідок істотного порушення прав та свобод людини, гарантованих Конституцією та законами України, міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, а також будь-які інші докази, здобуті завдяки інформації, отриманій внаслідок істотного порушення прав та свобод людини. Суд зобов'язаний визнати істотними порушеннями прав людини і основоположних свобод, зокрема, отримання показань чи пояснень від особи, яка не була повідомлена про своє право відмовитися від давання показань та не відповідати на запитання, або їх отримання з порушенням цього права [7].

Визнаватися допустимими і використовуватися як докази в кримінальній справі можуть тільки фактичні дані, одержані відповідно до вимог кримінально-процесуального законодавства. Перевірка доказів на їх допустимість є найважливішою гарантією забезпечення прав і свобод людини і громадянина в кримінальному процесі та ухвалення законного і справедливого рішення у справі [8].

Відповідно до КПК України недопустимими є також докази, що були отримані з показань свідка, який надалі був визнаний підозрюваним чи обвинуваченим у цьому кримінальному провадженні [7]. Як вірно зауважує М.С. Городецька дане правило оцінки допустимості показань є не чим іншим, як додатковою гарантією дотримання права не свідчити проти себе, права на захист особи [6, с. 39].

Виходить так, що з однієї сторони на початковому етапі розслідування є нагальна необхідність у здійсненні допиту учасників ДТП, а з іншої сторони, якщо особу допитувати у якості свідка та в подальшому повідомляти цій особі про підозру, то докази, отримані з таких показань мають бути визнані недопустимими.

В даному випадку існує колізія, оскільки від особи, яка керує транспортним засобом необхідно отримати інформацію, щодо події злочину, однак законодавчо не врегульовано яким чином вказані дані мають бути оформлені та приєднані до матеріалів кримінального провадження [9, с. 63].

Розглянемо більш детально усі можливі законні варіанти отримання інформації від учасників ДТП під час досудового кримінального провадження.

Допит у якості свідка. На практиці допит учасника ДТП у якості свідка є найбільш розповсюдженим варіантом отримання інформації від учасника ДТП.

А.П. Іванов пише, що одним із важливих вихідних даних для отримання висновку експерта-автотехніка є покази водіїв-учасників ДТП, оскільки вони володіють найбільшою інформацією про умови і причини ДТП. Однак автор задається питанням: В якій якості (*в якому процесуальному статусі* – курсив автор) їх допитувати? Якщо ДТП очевидне, то є можливість оголошувати одному із водіїв про підозру, допитувати його як підозрюваного, а іншого водія допитувати в якості по-

терпілого. Але що ж робити, коли ознаки кримінального правопорушення у ДТП не очевидні або до проведення усього комплексу експертиз не зрозуміло, хто є винуватим у його настанні? [10].

І.І. Колеснік пише, що однією з особливостей проведенні допитів на початковому етапі розслідування є те, що водії транспортних засобів, які були учасниками ДТП, як правило, допитуються як свідки. Набуття статусу підозрюваних винними водіями (і відповідно їх допит) найчастіше пов'язується з більш пізніми етапами досудового розслідування [1, с. 139]. Останнє пояснюється тим, що на початку розслідування, до проведення відповідних експертних досліджень, часто виходить так, що не можна спрогнозувати наперед хто з водіїв отримає повідомлення про підозру.

Рішення Європейського суду з прав людини (далі – ЄСПЛ) «Шабельник проти України» від 19.02.2009 р. демонструє, що право на мовчання та право не свідчити проти себе це загальнови-знані міжнародні стандарти, які є основними складниками поняття справедливого судового розгляду. Встановлення таких стандартів пояснюється, зокрема, необхідністю захисту обвинуваченого від неправомірного тиску з боку органів влади, що дає змогу уникати помилок при здійсненні правосуддя та реалізації цілей статті 6 Європейської конвенції з прав людини (далі – ЄКПЛ). Право не свідчити проти себе вимагає, зокрема, від сторони обвинувачення в кримінальній справі не допускати при спробах доведення своєї версії проти обвинуваченого використання доказів, здобутих за допомогою методів примусу чи тиску всупереч волі обвинуваченого [11].

Верховний Суд у своєму рішенні наголошує, що законодавцем заборонено стороні обвинувачення вчиняти дії, спрямовані на примушування будь-якої особи до визнання винуватості або говорити з приводу підозри чи обвинувачення, а вчинення дій всупереч цій забороні має визнаватися істотним порушенням прав людини і основоположних свобод [3].

Так, як відзначає А.П. Іванов, якщо допитати учасника ДТП як свідка, а в подальшому його процесуальний статус зміниться і він стане підозрюваним, то такі докази будуть визнані недопустимими. Автор наголошує, що якщо таку особу не допитувати, а опитати, то цей поза процесуальний шлях отримання свідчень не може бути покладений в основу для отримання висновку експерта-автотехніка [10].

М.С. Городецька зазначає, що посилення гарантії привілею від самообвинувачення є досить важливим у кримінальному процесі для забезпечення отримання допустимих доказів. Авторка наголошує, що під час під час провадження окремих категорій кримінальних правопорушень об'єктивно може скластися ситуація, під час якої за відсутності підстав для повідомлення про підозру особа допитується у якості свідка, але згодом отриманої сукупності доказів достатньо для прийняття рішення про повідомлення про підозру. У такому разі під час безпечелісного виключення отриманих показань свідка як недопустимого доказу виникає ситуація, коли слід виключати й інші докази, які були здобуті як похідні від даних недопустимих показань. У такому разі необхідно переглянути сукупність доказів на предмет її достатності [6, с. 39].

Дійсно, у ході проведення експертного дослідження на більш пізньому етапі досудового розслідування, показання свідка, який у подальшому набуває статусу підозрюваного, можуть враховуватись у висновку експерта. У подальшому, відповідно до доктрини плодів отруйного дерева, як показання такого свідка, який набув статусу підозрюваного, так і висновок експерта не будуть враховуватись судом при вирішенні обвинувачення по суті.

Таким чином, на початковому етапі розслідування ДТП головне завдання полягає у тому, щоб покази про обставини вчинення ДТП, надані особою як свідком, не були в подальшому визнані такими, що отримані внаслідок істотного порушення права особи на мовчання та свободи від самовикриття. Надані особою, як свідком, показання не можуть бути покладені в основу (обґрунтування) обвинувачення за умови, якщо в подальшому така особа набуває статусу підозрюваного.

На переконання Ю.В. Терещенко опитування такої особи або спілкування з нею як зі свідком (якщо до предмета допиту входять питання, направлені на перевірку особи щодо причетності до злочину, як при допиті підозрюваного) тягне порушення права на захист. А для набуття такою особою процесуального статусу підозрюваного за чинним кримінальним процесуальним законодавством у цьому випадку немає підстав [12, с. 91].

При вирішенні питання про проведення допиту особи у якості свідка, стороні обвинувачення необхідно попередньо визначитись у наявності/відсутності достатніх підстав вважати, що така особа у подальшому може набути статусу підозрюваного. Разом з тим, наперед спрогнозувати вирішення вказаного питання досить складно. Крім того, іноді такий «прогноз» може суперечити

процесуальному інтересу сторони обвинувачення у зв'язку з необхідністю невідкладного забезпечення права на захист.

Відповідно до ст. 42 КПК України без достатніх доказів для підозри особи у вчиненні кримінального правопорушення, за відсутності підстав для застосування затримання або обрання одного з передбачених КПК запобіжних заходів особа не може набути процесуального статусу підозрюваного та, відповідно, реалізувати право на захист від можливого кримінального переслідування [13, с. 87].

Тобто, КПК України уможливорює викриття особи шляхом проведення будь-яких слідчих (розшукових) дій та інших процесуальних дій без права на захист до отримання органами кримінального переслідування достатніх доказів для підозрювання особи у вчиненні кримінального правопорушення або підстав для затримання та/або застосування запобіжних заходів. Навіть маючи таку сукупність доказів та/або підстав, органи кримінального переслідування можуть затягувати прийняття рішень, що надають особі процесуальний статус підозрюваного, тому що їм це суто не вигідно як представникам протилежної сторони [13, с. 87].

Таким чином, допит учасника ДТП у якості свідка може поліпшувати процесуальну діяльність сторони обвинувачення під час розслідування ДТП, але створюватиме ризик порушення права на захист.

Отже, допит учасника ДТП у якості свідка є неефективним способом отримання відомостей про обставини вчинення ДТП. Це обумовлюється існуванням ризику порушення права на захист та визнання показань свідка недопустимими доказами у кримінальному провадженні.

2. *Допит у якості підозрюваного.* У питанні набуття статусу підозрюваного ЄСПЛ віддає перевагу саме «матеріально-правовій», а не «формальній» концепції «обвинувачення» у значенні пункту 1 статті 6 ЄКПЛ [11]. Відповідно до чинного кримінального процесуального закону концепція обвинувачення є формальною. Разом з тим, переслідування особи може мати місце незалежно від того, чи надано їй процесуальним рішенням статус підозрюваного [14, с. 7].

Вбачається, що при розслідуванні «очевидного ДТП», тобто такого ДТП, при якому особа майбутнього підозрюваного вже відома на початковому етапі провадження, задля уникнення у майбутньому питань, пов'язаних з допустимістю доказів, такій особі необхідно відразу повідомляти про підозру (КПК України не містить заборони щодо цього) та у подальшому допитувати її у якості підозрюваного.

А.П. Іванов з даного питання займає схожу позицію, відзначаючи, що у такому разі необхідно оголошувати про підозру усім потенційним винуватцям ДТП, та допитувати учасників ДТП у якості підозрюваних, а в подальшому, якщо автотехнічною експертизою буде встановлена вина когось із водіїв, то відповідно статус винного водія залишиться, а щодо невинного у ДТП буде прийняте процесуальне рішення і щодо нього кримінальне провадження буде закрито. Автор зауважує, що це може бути підставою для оскарження дій слідчого, але, цей шлях у процесуальному порядку видається найбільш виваженим [10].

В цілому погоджуючись з вищевказаною тезою зауважимо, що в окремих випадках, показання учасників (водіїв) ДТП можуть бути єдиними ідеальними слідами вчинення кримінального правопорушення. У випадку допиту всіх учасників ДТП у якості підозрюваних, такі особи можуть скористатись законним правом на мовчання. З погляду дотримання прав вказаних осіб такі дії є вірними, однак навряд таку обвинувальну діяльність можна буде назвати ефективною.

3. *Відібрання письмових пояснень.* Ю.В. Терещенко пише, що для гарантування особі права на захист, зокрема на початковому етапі розслідування потрібно враховувати такі фактори, як забезпечення права особи на захист у разі неможливості набуття нею процесуального статусу підозрюваного (з урахуванням прогалин чинного кримінального процесуального законодавства України), зокрема через її юридичне представлення в кримінальному провадженні (залучення свідком адвоката), роз'яснення права на мовчання та свободу від самовикриття [12, с. 95].

В.А. Мисливий відзначає, що без опитування водіїв та інших учасників ДТП у багатьох випадках досить важко відразу змодельовати її механізм, особливо коли пригода характеризується складними умовами (участь декількох транспортних засобів, тяжкі наслідки, значна територія, велика кількість об'єктів і слідів, що підлягають огляду, дефіцит часу тощо). Опитування учасників ДТП при огляді місця події до початку кримінального провадження дозволяє отримувати важливу первинну інформацію, виявляти обставини, які з різних причин можуть залишитися поза увагою слідчого. Звичайно, що в подібних ситуаціях слідчий має використовувати продуману

професійну тактику, сутність якої учасники огляду мають сприймати й усвідомлювати як спрямовану на вирішення завдань кримінального судочинства [5, с. 82].

Ю.В. Нагорняк пропонує проводити опитування осіб та вважати, що пояснення яке було отримано у встановленому законом порядку, у виняткових випадках, якщо заздалегідь не було можливим встановлення процесуального статусу особи, вважати доказом у кримінальному провадженні [9, с. 63]. З огляду на нормативні положення КПК України щодо процесуальних джерел доказів у кримінальному провадженні про кримінальні проступки така позиція заслуговує на увагу. Однак процесуальна форма досудового розслідування кримінальних проступків є диференційована, тобто є виключенням з загального порядку. Порядок отримання пояснень від осіб не регламентований чинним кримінальним процесуальним законом, та відповідно не передбачає особливостей отримання пояснень від осіб, залежно від їх процесуального статусу. Також надання пояснень у кримінальному процесі не забезпечується кримінальною відповідальністю та є добровільним актом. Разом з тим, добровільне надання учасниками ДТП пояснень щодо події кримінального правопорушення, навіть якщо у подальшому один з таких учасників отримає повідомлення про підозру, у майбутньому не буде суперечити правилам допустимості доказів.

Однак під час відібрання письмових пояснень від учасників ДТП доцільно ознайомлювати їх з правами підозрюваного з метою забезпечення всіх правових гарантій, що передбачені КПК України. У такому випадку у подальшому не буде виникати проблем із забезпеченням прав особи, яка може притягатися до кримінальної відповідальності за вчинення ДТП, а також проблем із допустимістю доказів – відомостей, отриманих від учасника ДТП.

З огляду на все вищевказане вважаємо, що найбільш вдалим варіантом отримання інформації від учасників ДТП під час досудового кримінального провадження є отримання від цих осіб письмових пояснень щодо події, попередньо ознайомивши осіб з правами підозрюваного у кримінальному провадженні.

Висновки. Проблемним питанням щодо отримання відомостей від учасника ДТП є обрання формату одержання таких відомостей. Останні можуть здобуватися під час досудового кримінального провадження шляхом відібрання письмових пояснень або під час проведення допиту.

Вибір способу одержання свідчень від учасника ДТП має залежати від змісту обставин досудового кримінального провадження. Якщо фактичні дані щодо розслідування ДТП вказують на те, що є ймовірність набуття певною особою у подальшому статусу підозрюваного, то найкращим варіантом з погляду дотримання прав і свобод такої особи є оголошення їй повідомлення про підозру та допит у якості підозрюваного.

У випадку, коли під час розслідування ДТП відсутня ймовірність набуття певною особою у подальшому статусу підозрюваного, належним способом отримання відомостей від учасників ДТП є відібрання письмових пояснень за умови ознайомлення їх з правами підозрюваного.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Колеснік І.І. Методика розслідування злочинів проти безпеки дорожнього руху та експлуатації транспорту: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. Харків, 2016. 225 с.
2. Луцюк Р.П. Особливості кримінального процесуального доказування у кримінальних провадженнях, розпочатих за фактами дорожньо-транспортних пригод: дис. ... докт. філософ.: Одеса, 2024. 227 с.
3. Постанова Верховного Суду від 9 червня 2016 року № 5-360кц15. URL: <https://verdictum.ligazakon.net/document/59023193> (дата звернення: 15.08.2025).
4. Крикун В.В. Проблемні аспекти доказування у кримінальних провадженнях за фактами дорожньо-транспортних пригод. *Правові новели*. 2024. № 22, том 2. С. 42–47.
5. Мисливий В.А. Особливості допиту підозрюваного при розслідуванні злочинів, пов'язаних із порушенням правил безпеки дорожнього руху та експлуатації транспорту. *Міжнародний юридичний вісник: актуальні проблеми сучасності (теорія та практика)*. 2017. Вип. 1. С. 80–86.
6. Городецька М.С. Окремі питання визнання допустимості доказів у кримінальному провадженні. *Правовий часопис Донбасу*. 2022. № 3. С. 37–41.
7. Кримінальний процесуальний кодекс України. Закон від 13.04.2012. № 4651-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17> (дата звернення: 12.08.2025).

8. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням Служби безпеки України щодо офіційного тлумачення положення частини третьої статті 62 Конституції України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v012p710-11#Text> (дата звернення 15.08.2025).
9. Нагорняк Ю.В. Допит під час розслідування КДТП. *Процесуальне та криміналістичне забезпечення досудового розслідування: тези доповідей учасників науково-практичного семінару* (м. Львів, 30 листопада 2018 р.). Львів: ЛьвДУВС, 2018. С. 62–64.
10. Іванов А.П. Кримінальні справи про ДТП: окремі аспекти. Протокол. Юридичний інтернет ресурс. URL: https://protocol.ua/ua/kriminalni_spravi_pro_dtp_okremi_aspekti (дата звернення: 16.08.25).
11. Рішення Європейського суду з прав людини у справі «Шабельник проти України» від 19.02.2009 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974_457#Text (дата звернення: 12.08.2025).
12. Терещенко Ю.В. Гарантування права на захист на початковому етапі розслідування. *Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е.О. Дідоренка*. 2017. Вип. 1. С. 88–96.
13. Лоскутов Т.О. Предмет регулювання кримінального процесуального права: монографія. Київ: Юридичний світ, 2016. 416 с.
14. Лоскутов Т.О. Кримінальне переслідування, здійснюване слідчим: монографія. Дніпропетровськ: Ліра ЛТД, 2011. 164 с.